

חזקה ורוב

למדנו שספיקא דאורייתא לחומרא - דפי' פרש"א מדאורייתא ולפי' פרמב"ם מדרבנן. על פי הפסולת הזו
פי' מקום לומר שכל דבר שבזמנו איסור צד שיוכח בהרוב שפואו מותר בלי שום חשש איסור כדלעיל - אלא
שפואו בחולין הוכיחה שכלא כל מלבי של חוסר ידיעה נקרא ספק -

בתורה מלין פרשת גזעי בתים -

ויקרא י"ד, פסוק ט"ז - ט"ח

הכחן בודק את מה שנראה כנגע, ואם מולא שפואו איך נגע יולא הכחן סוגר את הבית. מהדברים שפכה
בודק פואו שיעור הנגע הפני שפין הנגע מנאנא בפחות משני גריסים -

2. חולין ד' י' א"ב, מנא פא מלתא דאמור רבנן... דאמרינן אוקי אחזקיה'

הכחן יולא וסוגר את הבית על סמך שלא נמצא הנגע בין שעת הבדיקה וצד שיכא - פרי' שמוכחם על
החזקה' שכלא חל שפין במלבי קיים צד שיוכח אחרת.

3. פס ד' י"א א"ב, מנא פא מלתא... דרש"י ד"ה מנא

הנא' שאכלה מנאן שפרוב קובא ומי' תמפה פרי' מפורש בפסוק כן -

4. פס, רובא דאיתא קמן... דא קא מיבעיא לן, ורש"י ד"ה תשא חנויות

רובא דאיתא קמן פי' רוב מנא כגון בשר הנמלא בעיר אשר רוב החנויות של בשר מוכרים בשר כשר
בלבד - דאזלינן בתר רובא לומר שמסתמא באו בבשר מאחת החנויות הכשרות וכמו שבבית דין סומכים
על דעת רוב הדיינים שמסתמא כונן אלו האמת. על רוב שכנה לא שאכלה הנא' מנאן, וזה מה כן שאכלה -

5. פס, כי קא מיבעיא לן... מנאן, ורש"י ד"ה קטן וקטנה

על אף שאכלה אחיו פיא אחת מהצרות בפרשת אחרי מות, בתורה למה לא אחיו של מי שמת בלא בנים
ליבם את אשת אחיו, לפרק' שם לאחיו. במקרה ופי' בם - פאח פחי - או פי'מה - פאולמנה אילמה - אינן ראוי
לפולדי, אין מלות יום - ופאשפ אסורה על פי' בם באיסור ארוה. כאן מדובר בקטנה שנשאת ונתארמלה
בקטנה ולא אחיו של בעלה המנאן פואו קטן, ומוקדם לדעת אם שני'ם ראויים לפולדי - אם אחד מהם אינן
ראוי לפולדי אסורה לפתי' בם לו מדין אשת אח שלא במקום מלוא. אבל אם שני'ם ראויים לפולדי מלוא
עליו ליבם אותה. וסובר רבי מאיר שאם יבם אותה פי' בם פקא מחייבים אותם לפרוד מחשש איסור ארוה,
ואילו פחכמים אצנים שאין לחשש שאחד מהם אינן ראוי לפולדי שזה דבר בלתי מלוי. פ'רוב' שפחכמים
סומכים עליו נקרא. רובא דליתיה קמן' שאין לנו שום פוכחה שרוב פקטנ'ם פקיימים בצולם פיוס ראויים
לפולדי - אלא שמסתמא ראויים לפולדי צ"פ נסין פאבר.

על פדן הזה של רובא דליתיה קמן שאכלה הנא' מנאן -

6. פס י"א א"ב, רב אושי אחר אתיא משחיטה... בתר רובא'

במשנה ריש פרק אלו טריפות נמנו י"ח טריפות - שבהמה פסולת מאחת מן אסורה באכילה אפילו אחרי
שחיטה. שאכלה הנא' - במה שנמצא לרוב פטריפות שייך לבדוק את הבהמה אחרי שחיטה כדי לקבוע
שפי' אכן כשרה. אבל אחת פטריפות פיא נקיבת פושט - ופרי' אי אפשר לדעת בודאות שלא פי' נקב
בוש במקום פשחיה - ובכל זאת מותר לאכול בשר. ומוכח מכאן שאנן סומכים על רוב שבדרך כלל אין
לבמה נקב בוש למרות שיתכן ורוב בהמות שפן בחיים פיוס סובלים מנקיבת פושט - מכאן שלרוב רובא
דליתיה קמן נקרא רוב ואפשר לסמוך עליו.

7. פס, אחר רב אושי... דא אפשר' (סו' פסולת ריש י"ב א"ב) ורש"י

הנא' דחתה את פראי' - דוקא במקום שאין ברירה אחרת סומכים על רובא דליתיה קמן אבל אין לסמוך
על רובא דליתיה קמן לכתי'ה. רש"י פבין מהנא' מכאן יש באמת ראי' לזה שרובא דליתיה קמן נקרא
רוב - מדאורייתא אפשר לסמוך עליו - שאם אין לו דין רוב, איך אפשר לסמוך עליו כשאין ברירה אחרת!
וצ"כ שזה שאין לסמוך על רובא דליתיה קמן במקום שאפשר לברר פואו מדרבנן - שחייבו חז"ל לחשוש
למי' פחכמים במקום שאפשר לברר את פחכמיות בודאות.

וא"כ - אין חוששים שנשתנה המלבי מאיך שפי' מקודם - וזה נקרא חזקה.

אין חוששים שהמלביאות בפועל חורגת ממה שר"ג לפיות - וזה נקרא רובא דליתיה קמן -
אלא מדרבנן חוששים למלביים חריים אם פס מלביים - אם אפשר לברר את פאנן.

למדינת ספיקא דאורייתא לחומרא. אבל סומכים על החזקה - שכל דבר נשאר במלבי שפ"ה עד שיתברר שחל שינוי במלבי, וסומכים על רובא דעיתוי קמן - אין לחשוש שדבר שונה ממה שר"ט לר"ט עד שיתברר שפ"ה אכן שונה, ואם אזלין בתר רובא דאית"ה קמן ס"ס און מסתפקים במקורו של דבר - אם פ"ה מקום ביתר או מקום איסור - פולכים אחרי הרוב.

חזקה

את פוסק של אוקמי"ה אוחזקת"ה למדינת מפרשת גע' בתים שפכפן סוגר את הבית על סמך שלטא נמשא פנע אצ' שראו אוחו. חזקה זו נקראת, חזקה פאז' - חזקה שפמלבי פאפני לא נשתנה. בהרבה מקומות בש"ס מבייני אוד' ס"ס של חזקה - חזקת פלכפ - ופיא כוללת: חזקת ביתר, חזקת איסור, חזקת כשרות, חזקת ספרה, חזקת אמונה וכדומה. בדרכ' כלל, שתי החזקות מובילות לאותה מסקנה - פאז' לא פשתנה ואם פפלכפ נשאר כמות שפ"ה. פלפא"ס, אבל, שתי החזקות סותרות זו את זו -

בריש מסכת נדה ישנה מחלוקת תנאים באשה שגעה בתרומה וכו"כ בדקה את אצ"מה ומכאן שפיא נדה - פ"ה און מסתמך את פתירומה שגעה בה קודם פבדק"ה או שמאזי"ס אוחה על חזקתה שפ"ה פורה עד שמכאן ד -

1' 'הנה נדה ב' ע"א, משנא... על ידי מצת לעת' ורש"י

לפי משנא אין מסתמך את פתירות שגעה בהן קודם שמכאן ד. לפי פלפא מסתמך את כל מה שגעה בהן למפרע אצ' שבדקה ומכאן את אצ"מה פורה עד שמכאן ד. וחכמים אומרים כ"ש פלפא אלא אין לטענות את מה שגעה בו אתחולד - מפני שלטא מסתבר שפ"ה שמכאן דבדקה פתעבב לפ"ה יותר מיממה מבי' על"ה.

2' 'פ"ה בנא', אצ"ה... לא אחרין אוקמה אוחזקה', ורש"י

פלפא פמ"ה נחלקים באם שייך לפעמי' אשה על חזקתה שלטא ראתה דם פאז"ה ור"ט"ה לראות כל חודש.

3' 'פ"ה בנא', אצ"ה... אצ"ה ודא"

פ"ה אצ"ה נקשה גם על פלפא ואם על משנא ממנה במקומות שפמקוה שמדדוהו ומכאן אין בו ארבעים ס"ס מסתמך למפרע את כל פתירומה שגעה בהן אצ"ה, שכלו באווחו מקוה אצ"ה. שידוע שפ"ה בו נ' סוף - פ"ה אין מאזי"ס את פמקוה על חזקתו ואחרין שבדא"ה פ"ה חסר כבר מנחן - ופ"ה פלפא שלטא פאז"ה את פאשה על חזקתה לא אצ"ה את פתירומה אלא מסתמך וכו"כ אצ"ה את פכ"ה אצ"ה ודאית -

4' 'פ"ה, פתס דאצ"ה... פשתא פ"ה דחסר'

פ"ה פשיב"ה שבמקוה מאזי"ס את מ' שטב"ה בה על חזקתו שפ"ה אצ"ה, ופקשו למה לא נצ"ה את פמקוה על חזקתו שפ"ה אצ"ה שפ"ה אצ"ה חסר, ואל ז"ה פשיבו שחל"ה ריזותא בחזקתו של פמקוה בזה שנדדו ומכאן חסר, ושוב פקשו שם בנד"ה חל"ה ריזותא בחזקת ספרה שלטא בזה שמכאן דם ובכ"ה זא"ה לא אצ"ה אצ"ה את מה שגעה בו למפרע ואם פלפא לא אצ"ה את פתירומה למפרע אלא מסתמך, ופשיבו אין במכ"ה דם נדה משום ריזותא בחזקתה למפרע אלא מכאן ולפ"ה, ושוב פקשו שם במקוה אפ"ה לפ"ה כן - שפמדי"ה לא פוכיח"ה שנחסר פמקוה למפרע - ולמה לא נצ"ה את פמקוה על חזקתו -

5' 'פ"ה, פכ"ה פשתא... חדא לריזותא', ורש"י

פ"ה פשיב"ה שבשנמכ"ה פמקוה חסר חל"ה ריזותא בחזקתו למפרע מפני שפ"ה מסתמך אצ"ה אב"ה באשה אין מבי"ה דם נחשבת לריזותא למפרע, ופקשו שם בנד"ה שכיח שפ"ה מסתמך אצ"ה שיו"ה לח"ה ומכ"ה אצ"ה מבי"ה דם פ"ה ריזותא למפרע, ולמסקנא תיר"ה שבמקוה יש לון, תרת"ה לריזותא - שפריזותא בחזקת פאז' של פמקוה מבי"ה חזקת אמונה של פ"ה ולכן און מסתמך את פתירומה אצ"ה ודא - אבל בנד"ה אצ"ה שחל"ה ריזותא בחזקת פאז' שלטא מאזי"ס את פתירות על חזקתן שפ"ה אצ"ה.

וב"כ - כל חזקת פאז' שחל"ה בה ריזותא - דפ"ה און רואים שנשתנה פמלבי שינוי שר"ט לר"ט תוך זמן ממושך - אצ"ה סומכים על החזקה אלא אם כן יש גם חזקת פלכפ שאפשר לריזותא לפ"ה אצ"ה מדין תרת"ה לריזותא.

מנדן שבמקום שיגנה חזקת האל שחלפה בה ריצואתא ע"י אורם הבא תוך זמן ממושך במסגרת לחזקת האל
המנוגדת לחזקת האל - פרי התרתי לריצואתא דוחים את חזקת האל.

ופנה, פתום' גם בחולין וגם בנדף פקשו מסוגיא בחולין שלפי דעתם סותרת לסוגיא שראינו-

1 'חולין דף' ע"א, איתמר... בהמה לראיתא, ורש"י, ותוס' ד"ה ופא פכא

השוחט שברק את הסכין קודם ששחט ולפי היתר בה שום פשימה, ושחט באותה סכין וגם שבר בה עצמות
ושוב ברק את הסכין ונמלאת פאמה - נחלקו רב הונא ורב חסדא אם אפשר לתלות את הפשימה בעצמות
שפרי דרכן של עצמות לפאם את הסכין (כך סובר רב חסדא) או שמא חזיקים את הפשימה על חזקתה
שאסורה באכילה קודם שחט וכוונתם שפסחין נפאמה בצור קודם שפשימה לסימנים (כך סובר רב הונא).
ופביאו ר' אבהו רב הונא שמא חזיקים את הפשימה על חזקתה אצ"פ שיש סברא גדולה לתלות לפתור
(ע"כ דאין פוסק) - אמר רב הונא שפשימה אצ"פ שיש סברא גדולה לתלות לפתור (כך סובר רב הונא).
חז"ל שלם בשור - שמא חזיקים אותו על חזקתה שפשימה אצ"פ שיש מקום לתלות לפתור, ודחה רב חסדא
את פראויה מפני שחז"ל פיא ריצואתא באדם עצמו אבד הפשימה פיא ריצואתא בסכין ולפי הפשימה -
וריצואתא שאיננה בדבר אע"פ דאין בה כדי לדחות את מה שנסתבר - שפסחין נפאמה ע"י הפשימה.

2 'תוס' נדף דף' ב' ע"ב ד"ה פתם... ואפ"ה מנא

פתום' פקשו שיש כאן תרתי לריצואתא - הפשימה שפיא ריצואתא בחזקת האל שלם בסכין, וחזקת איסור של
הפשימה - וביק פתירה רב חסדא? ואם לשי דדוקא ריצואתא שפיא האל פדבר שבספק נקראת ריצואתא,
אז גם במקוה שנמדד ונמלא חסר פיה לריק לפיות אפור מפני שיש שם פריצואתא פיא במקוה ולא באדם
שכד ב?

3 'פ' ו"ד... פתם'

פתום' תירבו שדוקא אפיה שיש תל"ה שפיא קרובה לודאי אע"פ לא מתייחסים לריצואתא שאיננה האל פדבר
אבל בנדף אין תל"ה כזאת, וממילא גם ריצואתא שאיננה האל פדבר מלכדת לתרתי לריצואתא.

4 'פ' ו"ג... הפשימה'

בתירו' פנה סוברים פתום' שדברי פד"מ בחולין, סכין איתרעא פמה לראיתא איתרעא' לאו דוקא - ולא
ר"ת פמה ר"ת לומר שריצואתא שאיננה האל פדבר איננה ריצואתא - אלא שאין בפשימה סכין כדי לעשות ספק
בשחיטה, שפרי גם בסכין פאם אפשר לשחוט כדין - אם הפשימה לא נפיתה דז שכבר שחט רוב פסימנים,
או מקום הפשימה לא זכ פוא שחטק את פסימנים.

ופנה, קושיית פתום' תמוהה - שפרי פמה כהן (בנדף) אמרה בפירוש שאין ריצואתא בחזקת האל מלכדת
לחזקת איסור אלא בתנאי שפריצואתא פיא דבר שנל"ר במשך זמן (חסר ואתאי), ופרי פשימת סכין
לפיה ע"י מכה שקבלה בסכין או מן פאור או אח"כ מצ"ס - דבר שקרה וממילא אזלדא קושיית פתום'!

בחולין פקשו פתום' את פקושיא פמה ובמקום שני פתירו'ם שראינו בתום' בנדף - יש פנים שלשה תירו'ם -

5 'תוס' חולין דף' ע"א ד"ה סכין... ודאי פאם, וא"ל דמה לי איתיד'... כספק ספיקא'

כנראה פתום' מסתפקים אם פתירו' האל נדף פיא פלכד למאשה שפרי למסקנא אמרו שם שבי נדף
ע"כ אפשר לומר שפירסו נדף אחרי פלכדות של דמים ובכד זכות לא איתא פמה את פהפירות שלמה
בהן למפרא ולפדל שכן איתא אינן אלא ספק - ולא פשימו על פדח"ה.

פלכד זכ מובאת בש"ע בנגע לפלכות שחטה - שפיהלכד פיא ששוחט שאינו בקי בפלכות שחטה ובכד
זכות שחט בהמה דניג כנב"ל -

6 'רמ"א ו"ד ס"ו א' סוף סעיף א', ואם בדקו איזה שוחט...'

שוחט שנבחן פאם על פלכות שחטה ונמלא בקי, ואחרי פנים בחנו אותו שוב ונמלא ששכח את הפלכות -
מאחזיקים אותו על חזקתו שידע את הפלכות דז פויס שנבחן שנית, אבל אם מצולם לא נבחן פרי לא פיה
לו חזקת בקי ואוסרים למפרא את כל מה ששחט.

7 'ע"כ שם ס"ק ו'... אלא בשיבר בה עצמות דוקא'

פ"כ אצ"ע ש"כ כהן שום אחד משלשת פתירו'ם שבתום' - שפרי גם שכחה איננה באה בהתאמה, אחרת,
אין כהן ודאי לתלות בו לפקד וגם אין כהן ספיקות פרבה (ופ"כ פוסק לפי פיה פיה פתירו'ם
שפיהתיר פוא מפני ריבוי פספיקות לא פיינ מתירים בלי פתולה פודאית שלם, ע"כ דאין פוסק - וממילא יש
לנו תרתי לריצואתא - ריצואתא בבקיאותו פמלכדת לחזקת איסור שלם בהמה - ואין לפתור אפילו אם נבחן
ונמלא בקי תחלה - וש"כ ברמ"א.

8 'ש"כ שם ס"ק ח' באמ"ע דבריו, מיהו בלכ"ה לק"מ... דליכא רובא'

ש"כ אצ"ע שכאן יש רובא דליתיה קמן כנ"ד ריצואתא - דק"מ רוב מל"ה אכל שחטה מומחין פן - שרוב
שוחטים בבקיאים בפלכות שחטה.

וא"כ - לפלכד אע"פ מסתפקים אם דוקא ריצואתא פבאם במשך זמן יש בה כדי לפלכד לחזקת איסור או
שאפילו ריצואתא פבאם בהתאמה מלכדת לתרתי לריצואתא ובלכד שלם תפ"ה תל"ה ודאית לפתור
וגם שפריצואתא איננה בדבר אע"פ אע"פ דנים או שיש אזר ל"ה לפתור, וכשיש רוב כנ"ד ריצואתא נחלקו ש"כ
פ"כ.

למדנו שבמקום יש ריאותא בחזקת פאז' ויש עס חזקת פלכב פאנעגדת לחזקת פאז' מלכרפ'ס פריאותא וחזקת פלכב כגד חזקת פאז' (תרת' לריאותא) ואין כאן אפילו ספק. אלא- שפדבר מותרת באוד צן ופתוס' פסתפקו מפה-

או שפריאותא חייבת לפיות דבר שקורה תוך זמן ממשך

או שפריאותא חייבת לפיות בז' פדבר און דנגס עליו אם יש תל"י' ודאית אחרת לתלות בה את פריאותא

או שאין ל' פרהב ל' דים דעקו' את פריאותא (ופס"ז פוס"י- כשיש תל"י' ודאית אחרת לתלות בה את פריאותא)

כפי מה שראינו ב"ז, עס דלכב און מסתפקים איזב תנאי דרוש כדי למחר תרת' לריאותא.

בגמ' יש נדב וכן בג"ז בש"ע פתרת' באמת פו' לריאותא - דפ"ע לחומר. באחרונים און מולכאים אומותרת' עס דלכב- לוקול:

פגמ' ריש כתובות דן בחתן שבא לב' ד' ואצן סענת בתולים על אשתו אבד אין לו שום ידע אס זינתה בימי אירוסיה - וכי אסורה עליו מדין סוסה לבצע. או שנבצע קודם אירוסין ומותרת לו, אלא שכתובתה מנה כתובת אלמנה וזרשה ולא נאמרת ככתובת בתולה.

1 'כתובות ד' ח' סוף ע"ב, אמר רבי אדעזר... עליו, ורש"י ד"ה נאמן

על אף שאין לו נאמנות דפפסיד כתובתה, פרי פיא אסורה עליו מדין שו"י' אנפשי' חתיכה דאיסורא - שפאומר עס דבר שפדבר אסור נאמן לגבי צ"ח ופדבר אסור עליו.

2 'ע"ב, א"כ, ונאמנות... באשת כהן ורש"י

פגמ' שאדע למה נקרא שו"י' אנפשי' פרי עס לפי דבריו שלכא פיתה בתולה מותרת לו משום ספק ספקא - ספק זנתה תחתיו (אחרי אירוסין) ספק לאו תחתיו (קודם אירוסין) ואפילו תחתיו שמא נאנסה ומותרת לו, וצ"ז תיר' שרבי אדעזר אסר את פאז' פאשע אס פוא כהן ששם פאננסה אסורה עליו (מאיסור זינה) ומיילא אין כאן אלא ספק אחד - תחתיו או לאו תחתיו.

3 'תוס' ע"ב ד"ה דא זריכה

פתוס' פקשו למה אסורה על בעלה פכפן מספק שמה זינתה תחתיו ולא סמכין אחזקתה שפיא כשרה לכפונה, ותייר' שיש לה חזקת פאז' שפיתה בתולה עד שלדע (לפי דבריו) שפיא בצולה - ומיילא זינתה תחתיו.

4 'פני יפושע על דברי תוס' ע"ב בא"ד, וקשיא לי... בריש נדב'

פפני יפושע הבין שפתוס' תיר' שחזקת פאז' עדיפה מחזקת פלכב (ונחזור לזה לקמן) ופקשה שכאן יש ריאותא בחזקת פאז' שפרי דבריו עכשיו פיא בצולה ולמה לא זרי' את פריאותא בחזקת פאז' לחזקת פלכב - שפיתה כשרה לכפונה - ותיירנה!

ופנה לפי מה שלמדנו בכל' תרת' לריאותא קושיית פפני' תל"י' בשלשת פתירו'ים של פתוס' בחולין ובנדב' - שכל' אחד פרי לא שייך כאן, חסר ואתאי - ולפי פתירו' פראשון בחולין ריאותא פבאפ בבת אחת אין בה כדי דלכב' לחזקת פלכב, אבד לפי פתירו' פושן שריאותא שאינה בז' פדבר איננה ריאותא כשיש תל"י' ודאית כגד - פרי כאן פריאותא פיא בז' פאשע וגם אין כאן שום תל"י' ודאית - וכן לפתירו' שלש' עס ישנם פרהב ל' דים כגד ריאותא (ולפי פס"ז כל זה בנס' תל"י' ודאית) - פרי אין כאן פרהב ל' דים כגד ריאותא - ומיילא מקשה פפני יפושע שפרי שפ"ע זריכים דלתייר' מעאם תרת' לריאותא.

פפני' תיר' את קושייתו ע"פ דברי פתוס' ב' פמדיר בענן ארוסה שנתלו בה מנין - פאב אצן שנתפאו פמנין משנתארסה ופבצע אצן שנתפאו קודם אירוסין ושפ"ה מקח צעות - מפורש בגמ' שלגבי כתובה פבצע פוא פמוחזק במנין ומיילא על פאב דלכב' ראו"ה שפממנין נתפאו אחרי אירוסין, אבד לולא חזקת מנין פ"ע פוסקים על פי חזקת פאז' שלכא פו' מנין עד סמוך למתי שנתלעו ומיילא לא פו' מקח צעות, ופקשו פתוס' למה אין כאן תרת' לריאותא - פמנין פוין ריאותא בחזקת פאז' ויש לה חזקת פני' -

5 'תוס' כתובות ד' ע"ב ד"ה אבד פיכא, ומיהו תימה לר"י...

פרי' סובר שחזקת פני' של פאשע איננה חשובה חזקה אס פיא מנעדת לחזקת פאז' על אותה פאשע צלמה - וכן גבי פתח פתוח מלכאית אין חזקת פיתר' לכפונה חשובה חזקה כאשר פיא מנעדת לחזקת פאז' של פאשע צלמה.

ופנה, בכל פוסיות שלמדנו דברנו על חזקת פאז' שחלה בה ריאותא - ומתי מלכרפת פריאותא לחזקת פלכב פמחנעגדת לחזקת פאז'. במקרה ואין ריאותא בחזקת פאז' אבד פיא מנעדת לחזקת פלכב - איזו חזקה עדיפא -

6 'ע"ב בתוס' בתחלת דבריו, אבד פיכא דליכא חזקת מנין... משאר חזקות'

חזקת פאז' עדיפא מחזקת פלכב

4 וקשיא לי הא חיבא למימר נמי הרי בעולה לפניך וכיון דהיא עכשיו בעולה כמו כן היתה בעולה קודם שנתארסה ואע"ג דחזקת הגוף עדיף עפי מ"מ כיון דחיבא נמי חזקת היתר הו"ל תרת' חזקה להיתר' וחדל חזקה לאיסורא וחדל במקום תרת' לאו מידי היא כדליתא זריש נדה

רובא דאיתיה קמן וקבוצ

חזקה ורובא דאיתיה קמן קובעים שאין לנעול דעורר ספיקות במצב שפיר קיים או במה שרעיל לפיות עד שיתברר שאכן חל שינוי. במקרה וכבר יש ספק בדבר אנו פוסקים על פי רובא דאיתיה קמן (אזלין בתר רובא) כדי לקבוצ מה קרה - וזו נלמד מ.אחרי רבי' של פסנדרין. פא' שם בחולין פביאופ כדלמא על רובא דאיתיה קמן פליור של תשע חנויות - שאם רוב החנויות בעיר מוכרות בשר שחוסה אז בשר שנלמא ברחובות פציר מותר מדאורייתא. בגא' בכתובות מלין שלא תמיד אזלין בתר רוב החנויות ומכשירים את הבשר -

1 'כתובות דף ע"א ע"א, תשע חנויות כולן מוכרות... אחר הרוב, ורש"י

פנכנס לחנות ולמא שם לב לראות לציוד חנות נכנס. קנה בשר - פביאו פביתה - ושואל אם פבשר מותר לאכילה. למא אזלין בשר רובא מפני שפספק נלדז כבר בעת שנכנס לחנות כאשר פבשר פיר' מונח שם וקיי' למ קבוצ כמחל' על מחל' דמ' - שבמחל' קבוצ ישנה למי' למא - פחות חשיבות מאשר לרוב. ודוקא בבשר שנלמא ברחוב - שפספק נלדז במחל' של. פרוש' אזלין בתר רובא.

פדין שבקבוצ למא אזלין בתר רוב נלמד מפסוק -

2 'פס', ומדאורייתא מנא לן... על מחל' דמ'

פמתכוון לפרוג מישו בחבורה של בני אדם - ולמא פתכוון לשום אדם מסיים - אם בחבורה יפודים ולמא - יפודים ופרוב יפודים. פרי' אם פיינן פולכים בתר רוב פיינן קובעים שכוונתו פיתנה לפרוג יפודי' שפרי' כוון למאד מחבורה שרובה יפודים. ובכל זאת פכתוב פאר אותו - מפני שבני החבורה קבוצים ב' ופמי' חשוב כמו רוב.

3 'ש"ע י"ד סי' ק"י סעיף ט', ...רובא פריש', ורמ"א, וש"ך ס"ק כ"א ...פקביעות, וס"ק י"ח

אם ראינוהו בשעה שפירש ולמא ידענו מפיק פירש פרי' נלדז פספק במקום פקביעות ודינן כמחל' על מחל' אב' אם נכרי' או קאן פפרישו - או שלא נודע מ' פפרישו - פספק נלדז איל' כשפואו כבר במחל' פרוש' ואזלין בתר רובא.

4 'חזון איש מעשרות סי' ז' ס"ק ט', ונראה... בפנינו'

ל' פחזון איש למ בפרישו ישראל בלתי שומר תורה ומצוות דינן כפרישו נכרי' או קאן שפרי' ע"פ דין אין לו נאמנות ומחל' למא נלדז פספק איל' אלא כאשר כבר פירש. דברי' פחזון איש נחשבים כמחודשים מאד - שפרי' פפודי' פז' חייב במצוות - ואם בידי' כבר פירש אסור מספק מדין קבוצ איך פותרו כאשר מסרם לפודי' אחר!

נפק"מ מעשית בין גישת פחזון איש לשיטת פרה"ק פוסקים אחרים פיא בענין שאילת ערלה פפירות פאר"י. שרוב ע"י פפרי' אינם בשנת פערלה אב' ישנם למ ע"י ערלה ובקט"ל פרי' כל ע"י פוא ספק ערלה ופוא קבוצ ודינן כמחל' על מחל' ופירותיו אסורים מספק. אב' לפי פחזון איש למרות שפיר' אסור לפודי' שקט"ל את פפירות למכוד אותם כאשר מציים לפדי' של יפודי' שומר מצוות שוב פותרו.

5 'ש"ך ס"ק י"ד ...וז' ברור עכ"ל' ובאוריכות דבריו, אב"ד פרי"ן כתב... למפרע למא עכ"ל'

במקרה ואנו יודעים באיזה איסור נרכש פבשר אב' למ נודע שבאותו איסור פיר' בשר נבדל עד אחר' שפבשר פופרש מפאי' למ. לפי פרא"י פוברר למפרע שכבר נלדז ספק בקבוצ ודינן כמחל' על מחל' אב' לפי פרי"ן פואיל' ולמא נודע לנ' שיש ספק עד שפירש אזלין בתר רובא.

ונראה דאי פירש צפני ישראל אינו
רשאי לתת לישראל אחר וישראל אחר ג"כ דינו כראשון שראה שפירש, מיבו
כ"ז בישראל שיש לו נאמנות צאיורין, חבל בשר הנמלא ציד מומר לנצילות
נראה דינו כנמלא ציד נכרי וחשיב פירש כיון שאין לו נאמנות לא מקרי
לדין פירש צפנינו

קבוצה דרבנן

למדנו שכאשר יש לנו ספק בחתיכה ורוב החנויות מוכרות כשר, אזלעין בתר רובא ופחתיכה מותרת באכילה מפ"ת. במה דברים אמורים כשפגשנו נמלא מחוץ לחנויות, אבל פרוכש בשר ולאו דיוצ לו לאיצו חנות נכנס, הבשר אוסור - מפני שספק פגע בקבוצה פריפו ספק פשקול אפילו אם יש רובא דאיתיה קאן ל"ד אחי. (ובמקרה שפירש קודם שנודע לנו על הספק - כגון שלאחר זמן נמלאות בפמה טרפה בחנות - נחלקו ר"ן ופרא"פ אם דינו בקבוצה - ודינו כספק פשקול, או כפריש - אזלעין בתר רובא.)

ופנה, בכל תערובת יבש ביבש כשפרוב פיתר פרי מפ"ת פכל מותר מדין ביאוד (אלא שבחין בשא"מ ל"ריק ששים מדרבנן מחשש שמא יבשלען ויתן פאיסור אע"פ בפיתר). וכשפאיסור פוא מפדברים פחשובים שאינם בטלים אוסור לאכול כל חתיכה שבתערובת מחשש שמא היא פחתיכה פאוסור ופינע בטל ברוב פיתר. אלא שיש מקום לשאול, מאחר ורוב פחתיכות פן על פיתר, למה לא נתיר לאכול כל חתיכה לבד ולומר שפ"א מן פרוב שפרי כשנלד פאיסור במ"ב של פריש אזלעין בתר רובא!

קושיא זו שואלת פנא, בזבחים הנעצ לבפמות קדישים שנתערבה בהן חסאת פמתה או שור פנסקל שכולן אוסורות מפני שאין בעלי חיים בטלים -

1' זבחים ד"ל ע"ג ע"א ... ונמשך חז חז מנייפו (גירסת רש"י ופ"ק) וניא... מרובא פריש, ורש"י

פנא אע"פ כ"ד - שיפא מותר לפקריב כל אחת בפני עצמה ולתלות שפ"א מן פרוב -

2' ע"פ, נמשך פוה ל"ה קבוצה... על מח"ה דנ"י, ורש"י

פנא תמנה שאם נפריש את פבהמה בידיים אין עליה שם פריש אלא קבוצה שפרי פוסק נלד לפני שפפרשען אוותה, ולכאורה דברי פנא א"מ תמוהים, וכי איצו קבוצה יש כאן פרי קבוצה פירוש או מקור ברור של איסור כגון בחנות פמוכרת נבלה, או חפ"י שדין ברור כמו בזרק אבן לחבורה שיש בה יפודים ונכרים - אבל כשנתערב איסור בפיתר אין שם שום איסור קבוצה.

3' תוס' ע"ג ע"ב ד"ה אלעא, דנדאורייתא... ו' ותוס' חולין ל"ה ע"א ד"ה ספקו, ובדבר חשוב...

כשאמרו חז"ל שדבר חשוב איננו בטל ידעו שבתערובת יבש ביבש לא תוצי' תקנתם כלום אם ישאירו את פאפשרות לסמוך על רוב, לכן נתנו חז"ל על תערובת יבש ביבש שם, קבוצה מדרבנן ואחר שכל זמן שפחתיכה נמלאות במקומה פרי היא כח"ה על מח"ה. וכן אם מפרישים אחי מתוך פתערובת בידיים אדין נקרא קבוצה מפני שנלקח ממקום קביעותו.

4' ע"פ בגנא ע"ג ע"ב, אלעא ניכבשינפו דנייפו וניא... פריש

פנא פקשה - נניח שאם מפרישים פבהמה בידיים אדין נקרא שנלקח מפקבוצה ואוסורה, אבל אפשר לומר שפבהמות יפרשו מצ"מ ואז לתלות כל אחת מן ברוב?

5' ע"פ, אלעא אחר רבא... קבוצה, ורש"י (גירסת רש"י ברבא, גזירה משום קבוצה)

ע"פ משפירש אוסורו חז"ל גזרה שמה יקח מפתערובת קודם שפירש. ויש מקום לתמוה - בקבוצה דאורייתא פתירו חז"ל את פחתיכה שפירשה, ואילו בקבוצה דרבנן אוסור ע"פ פפריש גזרה א"א קבוצה - למה שיגזרו גזירות א"א קבוצה דרבנן ולאו א"א קבוצה דאורייתא?

6' תוס' חולין ד"ל ל"ה ע"א ד"ה פכא, וא"ת דפתם משנ... מן פקבוצה (תניא), וי"ל דפכא...

פתוס' תירלו שדוקא בקבוצה דרבנן יש מקום לגזור א"א קבוצה - שאין פקבוצה איסור ברור אלעא תערובת ויש לחשוש שיטעו ויתירוה, אבל בקבוצה דאורייתא איפה שפאיסור ברור - כגון פחנות פמוכרת נבלה - וכי יש לחשוש שמה יכנס במצי' לאותה חנות ויקנה בשר!

ר"ת בתוס' חולק וסובר שע"פ בקבוצה דרבנן לא אוסרו את פפריש, אבל ל"ע איך יפרש ר"ת את פסו"א בזבחים שע"פ פפריש אוסור?

7' תורת הבית דפרשב"א בית רביצי שער שני, וכן דעת ר"ת ז"ל... בשאלתות

שי"ת ר"ת שלא אוסר רבא את פפריש אלעא כשגרם את פפרישה אבל אם פיתה פבהמה פורשת מצ"מ באמת פיתה מותרת.

8' שו"ע י"ד סי' ק"י סעיף ו' דברי פמחבר וט"ז ס"ק ו'

שו"ע כ"ת ופ"ז חשש לשי"ת פתוס' שאפילו אם פרה מצ"מ אדין אוסור גזרה שמה יקח מן פקבוצה.

9' ר"א ע"פ... פאחרונים אוסורים

אם פירשו כולם אין מקום לגזור שמה יקח מן פקבוצה שפרי לא נשאר שום קבוצה!

7 וכן דעת רת"ם ז"ל דכל שפירש מעצמו מותר ולא אסרו שם בשור הנסקל גזירה שמה יקח מן הקבוע אלא בכבוש ביד כדי שיתפזרו שאם אתה מתיר לכבוש כדי שיתפזרו ויקח מן הפורשים ודאי איכא למיגזר שמה לא יפזר ויקח מן הקבוע וכ"כ בשאלתות

למדנו שכשתצטרף דבר חשוב של איסור בפיתור - מדובר בן דא באט אצ"פ שפרוב פיתור, וחז"ל גם גזרו לומר שאם באנו לדון על כל חלק מהתצטרבות בנפרד מה פ"א אין פולטים אחר פרוב אדא דניס עליו כאילו הוא קבוצה וכמחלף על מחלף דמי, ואפילו אם פירש ממקום התצטרבות איסורו או דקחה מהתצטרבות - דפי ר"ת (וכן פסק בשו"ע) אם גרמה הפרישה במתכוין, ולפי פתוס' בכל אופן.

ופנה, בקבוצה דאורייתא פביא פש"ק מחלוקת בין פרו"ן ופרא"וה במקרה ופירש פחתיכה מן פקביעות מקודם שנעצ שפי"ה של איסור ואח"כ נעצ שפי"ה של איסור(עשר חנויות מוכרות בש"ר כשר ולקח מחמת מן ולא ידע מפאיזו מן לקח, ואח"כ נעצ שאחת מן מכר בש"ר לא כשר) - פאם דין כקבוצה שפ"י פחתיכה נלקח מן פקבוצה, או שדין כפירש שפ"י פספק נעצ במחלף של פירש, על גבי קבוצה דרבנן, לכאורה אין נפק"מ מתי נעצ פספק (דמשל: אם לקח דבר חשוב מתוך ערימה של דברים חשובים ואח"כ נעצ שאחד מהם הוא של איסור אבל לא ידוע איזה מהם הוא פאיסור) שפ"י אפילו אם גידי שאם לא נעצ פספק קודם שפירש דין כפירש, פרי גם הפירש איסור משום גזירה.

לכאן מניין בראשונים-

1 תורת הבית דהרשב"א בית רביעי שער שני, ולפיכך מ' שלקח... מן הקבוצה במקולין

הרשב"א פתיר את מה שפירש קודם שנעצ פספק. בבי"ה פסביר שפרשב"א לשיטתו פספק כ"ת ולכא גזרו פירש אצ"ו קבוצה אדא כשפירשו (או גרם את הפרישה) נדעת, וכאן שפירשו קודם שנעצ פספק פרי פירש בשוגג ומחלף לא גזרו.

גם בשו"ת פרא"ש פסק דקולא, אבל לא מפני פספק כ"ת-

2 שו"ת רא"ש כ"ד כ"י י"ז, ונראה לי... בדינא דקבוצה

פרא"ש פסביר שלכא גזרו פירש קודם שנעצ פספק אצ"ו קבוצה דאחר שנעצ פספק, וא"כ- בין לפי ר"ת שכחותו פסק בשו"ע, ובין לפי פתוס' שכחותם פחמיר פש"ז - חתיכה פראו"וה לפתכבד שנלקח מחמת ואח"כ נעצ שאחת פחתיכות של פיתיה של טרפה - אותה פחתיכה מותרת דאזלען בתר רוב חתיכות כשרות.

3 שו"ע י"ז סי' ק"י סעיף ה', וש"ך ס"ק ע"א, דאין להחמיר

פשו"ע פוסק שבחנות שנמלאת בה אבר טרפה - ומחלף ברור ששאר חלקי אותה בהמה שפ"מ מאורבים בכל פהגשר שבחנות ג"כ איסורות, אחרי שנעצ איסור לקנות אפילו חתיכות שאינן ראויות להפתכבד שאין פכ"ל בקיאום מה נקראו ראוי להפתכבד ומה לא, אבל שאלף של פחמיר"ל בבית מתירים את פחתיכות שאינן ראויות להפתכבד.

ופנה, דין קבוצה דרבנן הוא התצטרבות שפאיסור שבו בטל ברוב מדאורייתא ומדברן בלבד הוא שאינן בטל מפני חשיבותו. במצ"מ מניין שחז"ל פקילו בגזירתם באופן פסוי"ם-

כמו שנתנו חז"ל דין קבוצה התצטרבות איסור שפ"א דבר חשוב, באותה מדה נתנו דין קבוצה דרבנן לתשמישי גבודי זרע כדי שלכא יבטלו ברוב - וכמו שראינו במצ"מ שש"ז איסורת בכלשפה.

4 זבחים דף ע"ד ע"א, אמר ר"ן אמר רבא בר אבוב... פיין דאיסורא

בבבא של ע"ד שנתצטרבה בבבבא של פיתר פרי כולן איסורות מספק שאין פאבבא של ע"ד בבבבא ברוב, וגם אין לו לקחת בבבא ולתלות שפי"א מן פרוב - מד"ן קבוצה דרבנן שפ"א כמחלף על מחלף. אבל אם נאבבבא בבבא אחת אמרו חז"ל שאפשר לתלות שפאבבא של איסור פ"א שנאבבבא וכל פאבבא פנתרות מותרות.

5 pe, איתיהיב רבא... כל פראשים כולן, ורש"י

רבא פקשה מהמשנה בחבבא פמתה או שור פנסקל שנתצרה בריבובו בהמות של פקדש ימותו כולן, ולמה לכא נתייר את כולן אחרי מיתת פראשונן - ע"י שנתלה שפי"א פפסולת? ותיירכו במצ"מ שרב שפתייר את פאבבא פנפ"לית אחת מן סובר כמו רבי אליעזר במשנה לקמן שחולק על פחכאים, וסובר שאם נתצרבו אברים של קרבנות כשרים באברים של בעלי מומים אם נקרבנה ראשה של אחת מן פותרו כל פראשים מפני שתולין שפי"א פיתיה שעה בבבבא פמוס.

6 pe, ופ"א אמר ר"א... קאמינא, ורש"י

רב אלעזר פוסק שרבי אליעזר לא פקל לתלות את פבבבא מוס בבבא שנקרבנה אדא אם יקריב לכא פחות משתים יחד מפני שבאופן ז"ה יש, מ"א - פאפ"ל ואחד פ"א ודאי כשר (שאין כאן יותר מבבבא מוס אחד) פאפשר לסמוך על ז"ה שגם פש"י כשר, אבל כשמקריב אחד אין כאן ודאי כשר ולא פתירו חז"ל.

7 שו"ע י"ז סי' ק"י סעיף ז', ורמ"א

פלכ"ה כרבי אליעזר, ופרמ"א סובר שאפילו במקרה ופלכ"ה אחד לכאובד ואוכל את פנתרים שנים שנים - בכלל בבבא איסור לכאובד את כולם בבבא אחת.

ולפיכך מי שלקח בשר כשר מן המקולין ואפי' חתיכה הראויה להתכבד הב בפני האורחין ואח"כ נמצאת טרפה במקולין ולא נודע חתיכות הטריפה בין שאר החתיכות ויש שם חתיכות הראויות להתכבד הבן בפני האורחין ואינו יודע מאי זו לקח אם מן הטרפות או מן הכשרות כל אותן שלקחו מכבר מן המקולין קודם שנודע שיש טרפה מותרות לפי שלא נודע האיסור אלא לאחר שפרשו אלו וכשבא לאלו הספק בפורש בא להן וכל דפריש מרובא פריש והיינו סיפא דברייתא דקתני בנמצא הלך אחר הרב אבל אסור לאחר מיכן ליקח מן הקבוע במקולין

2
 ונדאה לי דמה שלקחו מן הנשר קודם שטלג הטמק אפילו
 אמינה הראויה להתכבד תומרת דהליג דמרוסא
 פדע, ולא אשמן דאמר סמרח תשים גורה במא יקה מן
 הקטע אלא היכא שכר הם עומדים במקום איכור, דאי
 שרם ליה אותם שפירשו אחי נמי ליקח מן הקטע. אבל קודם
 שטלג הטמק לא איך למינור מידי טלג טמקה הימר הם
 עומדים. מלי אמרת גורה טמח יקח אחר שטלג הטמק, הן
 גורה לא אשמן במרלא. ועוד דסהא ליכא למיטעי דאם לקח
 נמד שהיו טמקה הימר בשפל זה לא אמי ליקח לאחר
 טמקה, אבל אמר שכר נאמר אי שרית ליה אותם שפירש
 אחי למיטעי ליקח נמי מן הקטע, דמימר אמר תה לי הא
 מה לי האו דכולי פלגא לא טקילי כדנא דקטע.

ספק ספיקא

אז כאן עסקנו בדין הספק, ומדענו שלמרות הכלל של ספיקא דאורייתא לחומרא - אנו סומכים על חזקת רובא דליתיה קמן למחר שאין כאן ספק בכלל, ובמקום שאין חזקה או רובא דליתיה קמן וקיים ספק אזעין בתר רובא - אנו פושטים את הספק א"פ רובא דאיתיה קמן. אם אין רובא דליתיה קמן - וכן בספק פנע"ד במצב של קבוצה (דפ"ע מקור איסור ברור) משנה"כ ד"ע כמחלף על מחלף - אז חזרנו לכלל של ספיקא דאורייתא לחומרא. לפי רש"י ורשב"א פולכים לחומרא מן התורה, ולראב"ם מדרבנן (חז"ל מספק כרת לפי דכס"ל משנה, וחז"ל מאיפה אסתחזק איסורא דפי פפרי חדש).

בהרבה מקומות בש"ס מובא שדוקא הספק פשקול ד"ע דפחמי, אבל, ספק ספיקא ד"ע דקולא. בהפדרותיהם של הספק ספיקות' למינפס אז נצטוק בהרחבה, אבל מקודם נברר את מפותו של הפיתר בספק ספיקא.

באחרונים תולים את פיתרו של ספק ספיקא בשיטת פראשנים בספיקא דאורייתא -

1' שו"ת פני יהושע סי' י"א, דקשיא ע"י... רובא, ובש"ע... רמיזא'

לשיטת פראב"ם שספיקא דאורייתא דקולא מה"ת ולחומרא מדרבנן. ספק ספיקא - שפוא ספק אם בכלל יש ספק - פ"ו ספק דרבנן ודינן דקולא. לא כן בשיטת רש"י ורשב"א שספיקא דאורייתא לחומרא מה"ת, על הספק ספיקא פ"ו ז"ר לדין איסור -

באחרונים הביאו את לשון פראב"א בתשובה (את תוכן התשובה נראה לקמן) ובינו שר"ב לפרש למא באמת ש"ס מותר -

2' שו"ת פראב"א חלק א' סי' ת"א, דפ"א... כרוב'

באחרונים מבינים פראב"א למד את הפיתר של ש"ס מד"ן רוב - שפרי רוב ז"דים בס"ס פס דקולא.

אז סברא מ"ני באחרונים שדוקא ספק פשקול נקרא ספק אבל לא ספק ספיקא!

ואיך שיפ"ה ספק ספיקא ד"ע דפקל. ועדיין לא פגדרנו מה נקרא ספק ספיקא! פס"א פראשן פוא ספק ספיקא בריבוי תצרות -

לעיל למדנו על תצרות יבש ב"ב איפה שפאיסור פוא דבר חשוב או משנה אבדוה זרפ מדרבנן לא בא, ואם לא שייך למחוק שכל א' מהתצרות פוא מפרוב מפני שחז"ל נתנו לתצרות דין קבוצה ואם איסור פפורש מן התצרות אזרפ א"א קבוצה פ"א ב"ב ח"ס דנפ במקרה ואחד מהתצרות שוב נתצרב באחרים -

3' זבחים ד"ז ע"ד ע"א, ספק אבדת כוכבים... דריבוא מותרין'

כל שפירש מהתצרות פריפו ספק משנה ע"ז, ואם נפל לתצרות שני"ה פרי יש לנו ספק אם יש בכלל איסור בתצרות השני"ה ואפילו אם נמאר שיש שם איסור עדיין כל אחד מהתצרות השני"ה פוא ספק אם פוא זרפ שנפל - ופ"ו ספק ספיקא.

ול"א - נלשון פ"א משנה שפ"ו שם על תצרות -

4' תוס' שם ד"ה פירש, משום דיש חילוק... מהאי אצ"א דפרשת'

פתוס' סוברים שפמשנה בכל תצרות השני"ה פרי בודאי פשתמש בספק - ופרי דוקא פ"ס מותר ול"א בספק, אבל בתצרות השלישית מותר לו לפשתמש בכולם.

5' שם ב"א, תנאי פ"א... ומשעלם למקום אחר מותר'

פ"א פוסיפ פ"א בדברים חשובים ש"ס מותר (ות"ק חולק) וכו' במשנה ע"ז, ואם כאן פזכירפ פ"א תצרות שלישי.

6' פראב"ם פרק ט"ז מאכלות אסורות פלכ"ה'

פראב"ם חולק על פתוס' וסובר שתצרות השני"ה אסורה למ"א ודוקא פשלישית מותרת - ופוסבר לכאורה פוא שלפי פראב"ם הפיתר פוא בי"א ול"א ספק ספיקא, וסובר שתצרות פראשנים אסורה כודאי, ובשלישית שפ"א ספק ספיקא אמרו שב"על.

7' שו"ע י"ד סי' ק"י סעיף ח', ורמ"א... את כולן, וביאור פזר"א אות ע"א'

פשו"ע פצתיק לשון פראב"ם ש"י ג' תצרות ורמ"א אסר לכאול את כל התצרות פשלישית וכו' תצרות השני"ה לתוס'!

⁸ רמב"ם פרק ז' עבודת כוכבים העכה 'י, ספק עבודת כוכבים ... פרי אלו מותרים'
בעבודה זרה פתיר רמב"ם תערובת שני"ף כתוס'! (וכאן לא נזכיר את הענין של ביטול)

⁹ 'ש"ק סי' ק"י ס"ק נ"ב...וכן נ"ע'

הש"ך תיר"ף שבועות זרה שאיננה בת אכילה פתירו חז"ל את השני"ף אבל במאכלות אסורות לא פתירו חז"ל אלא בתערובת ע"שית.

¹⁰ 'רדב"ז ע"ד דברי רמב"ם פרק ט"ז מאכלות אסורות הע' 'י, 'היעכך אם פראשן... רבינו'

ש"ת רדב"ז שבדברים חשובים לריכוס של תערובות. אבל בדבר שאינו חשוב של עבודה זרה נותר כבר בתערובת שני"ף.

¹דקשיא לי האי ס"ם היכי רמיזא באורייתא ואמאי לא דייק בהו
הש"ם כדדייק בפ"ק דחולין מנ"ל דאזלין בתר חזקה ודאזלין בתר
חז"ל

ובשלמא לשיטת הרמב"ם ז"ל וסייתו דספק איסורא
לחומרא ליתא מדאורייתא היבא דלא אחזק לא איסורא ולא
היתירא אלא דמדרבנן אמרינן דלחומרא וא"כ היבא דאיבא ס"ם
ה"ל ספיקא דרבנן אלא לשיטת רש"י והתו' והרשב"א ורוב
המפרשים דפוסקי' דספיקא דאורייתא לחומרא היינו מדין תורה
הדר' קושיא לדוכתא מנ"ל להקל בס"ם והיבא רמיזא

² דהא ספק ספקא עדיין כרוב

וּמִיָּהוּ אָמְרוּ מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּינוּ יִצְחָק הַזֶּקֶן הַיְדוּעַ בְּעַל הַתּוֹסְפוֹת ז"ל דְּלֹא אָמְרוּ סִפְקָא לְהַקְלֵי אֲלֵא בְּשֵׁתֵי סְפִיקוֹת הַבְּאוֹת מִכַּח שְׁתֵּי תַעְרוּבוֹת כַּגּוֹן זֶה שֶׁאָמְרֵנוּ שֶׁנִּפְלֵה טַבְעַת שֶׁל ע"א לְרִיבּוּא וּמְרִיבּוּא לְרִיבּוּא דְּכָל חֲדָא וְחֲדָא שְׁבַתְעֵרוּבַת שְׁנִיָּה אִיכָא תְּרֵי סְפִיקֵי דְּבַכְל חֲדָא וְחֲדָא אִיכָא לְמִימַר לֹא זֶה הוּא שֶׁנִּפְלֵה כַּאֲן וְאֵת"ל זֶה הוּא שֶׁנִּפְלֵה כַּאֲן שְׁמַא לֹא זֶה הוּא שֶׁנִּפְלֵה לְרִיבּוּא רֵאשׁוֹן אֲבָל בְּעַלְמָא שְׁאִינּוּ בַּא מִכַּח שְׁנֵי תַעְרוּבוֹת לֹא וְעַל כֵּן הוּא מְפָרֵשׁ בְּרַפ"ק דְּבִיצָה כִּי מַה שֶׁאָמְרוּ שֶׁם נִתְעַרְבָה בְּאַלְפֵי כּוֹלֵן אֲסוּרוֹת אֲסִפִּיקָה אֲסוּרָה קֵאִי כְּלוּמַר שֶׁאֲפִילוּ סִפְקָא נּוֹלְדָה בִּי"ט סִפְקָא לֹא נּוֹלְדָה בִּי"ט אִם נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת כּוֹלֵן אֲסוּרוֹת

יְוֹלְדֵי

קָשִׁיא לִי מִדְּאֲמַרִּינָן בְּרַפ"ק דְּכְתוּבוֹת הָאוּמַר פְּתַח פְּתוּחַ מִצְאֵתִי נֶאֱמַן לְאוּסְרָה עֲלֵיו מ"ט דְּשׁוּיָה אֲנַפְשִׁיָּה חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וְאֲקָשִׁינָן אֲמַאי ס"ס הוּא סִפְקָא תַּחְתּוֹ זִינְתָה סִפְקָא אֵין תַּחְתּוֹ זִינְתָה וְאֵת"ל תַּחְתּוֹ זִינְתָה סִפְקָא בְּאוּנְסֵי סִפְקָא בְּרִצּוֹן וְאוּקִימְנָא בְּאֵשֶׁת כְּהֵן אֲבָל בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל לֹא וְהֵתֵם אֵין הַסִּפְקָא בְּאוֹת מִכַּח הַתַּעְרוּבוֹת וְאֵפ"ה אֵתָה דֵּן אוֹתָן בְּסִפְקָא לְהַקְלֵי

יְיֵשׁ לִי

לוֹמַר דְּהֵתֵם שְׁאֵנִי שְׁא"א לְזוֹ לְבָא לְפָנֶיךָ אֲלֵא בְּשֵׁתֵי סְפִיקוֹת וְאִי אֵתָה יָכוֹל לְהַחְמִיר עֲלֵיהּ וְלוֹמַר דְּהֵיֶאֱךָ נִתִּיר וְכִבְרָא אֲסֵרְתָה כְּמוֹ שֶׁאֵתָה אוֹמַר בְּסִפְקָא נּוֹלְדָה בִּי"ט שְׁמִיד עֲמָדָה עֲלֵינוּ בְּאִיסוּר וְאַחַר כֵּךְ נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת וְנִיתוּסַף בְּתַעְרוּבַת סִפְקָא זֶה הַשְּׁנִי וְכִיּוּצָא בְּזֵה כְּמִי שֶׁאֲסֵרְנוּהּ מִחֲמַת סִפְקָא טְרַפְּהָ וְאַח"כּ נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת הֵיֶאֱךָ נֶאֱמַר שְׁמַא לֹא זֶה הוּא וְאֵת"ל זֶה הוּא שְׁמַא לֹא טְרַפְּהָ הֵיֶתָה וְהֵלֵא כְּבֵר אֲסֵרְתָה מִשְׁעַת שְׁנוֹלְדָה סִפְקָא טְרַפּוֹת וְהֵיֶאֱךָ נִתִּיר מַה שֶׁאֲסֵרְנוּ מִפְּנֵי שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּאַחֲרֵי וְנֶאֱמַר מַה שֶׁאֲסֵרְנוּ מוֹתֵר הֵיָה

ואי"כ - למדנו את דיני החזקות והריעותות למיניהם, את כדל"י רובא דאיתיה ודליתיה קמן ופלכות קבוצ דאורייתא ודרבנן, וגם למדנו את גרי' פסוטים השונים של ספק ספיקא. מה שצ"ל און בירור פוא איך פדן בש"ש רוב וחזקה פאנעלדיס זע זעו ופואס מקילים בספק ספיקא אפילו במקום חזקה או רוב דל"י רובא רובא -

1. קידושין דל' פ' ע"א, דתנן תינן... עדיף

בסוגיא דרוב למדנו שרבי אביר חייש למיאוסא וסובר שאפילו במקום רוב אם יש אפשרות לבדוק חייבים לבדוק מדאורייתא שאין פירוב כודאי, וחכמים סוברים שפירוב כודאי ומדרבנן בעלמא חייבים לבדוק כשפאיעוס מ"ו. כאן בתנינן שמחזיק בידו חתיכה מצוייה, ספור - ואי"כ בודאי נגע בה - ורוב תיננות משחקים באשפה ופס ספיקא, סובר רבי אביר שאפשר לזרף את המיאוס שפס ספורים לחזקה אפריה של פאיעוס ולכן פאיעוס ספורי. אב"ד פחכמים סוברים שפירוב כודאי ואין פאיעוס נחשב כדל"י אורחים כאן שפאיעוס ספיקא.

2. תוס' חולין דל' י"א ע"ב ד"ה ע"ב דרבי אביר... דמאיעוסא

משמעות פנא' בחולין פיא שאין פלכע כר"מ - ואי"כ קי"ד רובא וחזקה רובא עדיף.

ופנה, פנא' דא פביא פו סוקור דא דרביר ר"מ ודא דרביר פחכמים - משמעות שפחחוקת פיא בסברא. ע"ז זע פקיש פתוס' בחולין - אחר שפנא' פוכיחה דאזעלען בתר חזקה מנגעים מנא שוב חפשו מקור דע דאזעלען בתר רובא - פרי' דפי' פחכמים (וכן קי"ד) רובא וחזקה רובא עדיף ואי"כ יש דמאוד דאזעלען בתר רובא מסברא - קי"ד מחזקה -

3. תוס' חולין דל' י"א ע"ב ד"ה ע"ב דרבי אביר... רובא עדיף, ולמנא דמפרש רבינו חיים...

שי"ת רבינו חיים שאין עדיפות על חזקה מסברא - שב"ל מקור מנא לן שפאיעוס כמאן דליתיה דני - אלא שפנא' ר"ת פוכיחה דאזעלען בתר רובא דליתיה קמן מפרש אדומה שגפרת שלמה ואין אפשרות לבדוק אחר שחיה ובכל זאת אנו סומכים על זה שרוב בפחות אינן אריפות - ורבינו חיים למד שא"ל דפי' פחכמים פפסע פריה פיא משום רוב - ואע"פ שמשמשים באפרה כדי לטפר את מ' שפוא בחזקה ספיקא - פרי' שרובא וחזקה רובא עדיף.

פרי' ביארנו שפירוב עדיף מחזקה. דל"י ספק ספיקא דן זע פריש"א בתשובה -

4. שו"ת פריש"א חלק א' סי' ת"א, ו... דא, ותדע לך עזר... בדאחזקה איסורא

שי"ת פריש"א שפ"ס פוא כרוב - ואולי עדיף מרוב - שפרי' במס' כתובות סובר רבי' יפושע שש"ס חז"ל מצאה ביוחסין שלם לסמוך על רוב אחד בלבד כדי לפכש"ך את פסוק וז"ל, תרי רובי, ובכל זאת מודה פפסוק ספיקא כפר - ואי"כ כנו שרובא וחזקה רובא עדיף כנו כן פפסוק ספיקא מותר עס כנגד חזקה.

5. רמ"א סי' ק"י סוף סעיף ט', ואפילו היה לו חזקה... ספק ספיקא

פריש"א פסק כמ"ש ברש"א - ע"ז שגבר ע"פ מחיים יש חשש שפאיעוס פשבור חדר לתוך פריאפ וז"ל פאיעוס חרפה, וז"ל דא ידוע אם נשבר מחיים או דאחר שחיה יש לנן ס"ס - ספק מחיים ספק דאחר מיתה. ואת"ל דאחר מיתה שפאיעוס דא חדר לתוך פריאפ - מתירים את פאיעוס כנגד חזקה איסור של.

ופנה, פריש"א שם פקשה על דברי ע"מא פוסקא בחולין שראינו דע"ל בענין חזקה שפ"ל בה ריעותא - שפאיעוס פ"מא בסכין אחרי שחיה סובר רב פונא שכל מה ששחט בו איסור - ואע"פ שכתבו שם פתוס' יש שם ספיקות פריה - משום שפפנאפ בחזקה איסור אומדת - פרי' ס"ס במקום חזקה איסור דין דפחמיר -

6. פריש"א, ואם תשיבני... ע"מא

פריש"א פ"מא ע"ס שחט פריה בפחות סובר רב פונא שאפילו פריאפנא איסור ואע"פ יש למור שאפילו אם נשחט בצור בפנא לפני פשחיה "יתכן שזע קרה באחת פפפחות פאחרונת - ובכל זאת איסור רב פונא. (דע"ל ראינו שלפי פש"ך אין זע ס"ס מפני שאינו יכול לפתפק)

ופנה, בלשון פריש"א כאן חסר סיום פקושיא ושום תירוץ או דחיייה אינן מופיע -

7. דיני ס"ס דפשי"ך אות כ"ז... ע"כ"ל, אות כ"ט... ע"מא

פש"ך אע"פ שאין לסמוך על תשובת פריש"א מפני פשיבוס בנסח, ופוא ע"מא פסק ע"ס פפסוק ספיקא פוא בנ"ד לחזקה מנא כאן ס"ס במצעה פשחיה ופפנאפ בחזקה אינא זבוחה - אזעלען לחומרא, אב"ד כשפ"ס פוא בענין שפנא של חזקה כאן ס"ס של פריש"א בריפות כאשר יש דע"ל חזקה אינא זבוח - אזעלען לקולא.

8. פרי' חז"ל כדל"י ספק ספיקא אות מ"ב

פריש"א פוסק כרש"א שפ"ס לקולא כנגד חזקה בכל ענין.

9. פ"ק שם אות כ"ח, ד"ה ד"ה, ע"ז סוס"ק ט"ו, פאע"ל... ונקו"כ שם... כ"ח

שי"ת פשי"ך שאפילו פ"ס שפוא מתנגד לחזקה מנא מותר אם יש שם עזר ספק, ואילו פ"ז מחמיר אפילו בשלש ספיקות כנגד חזקה.

ואי"כ - דפי' פ"ז כע"ס סוס"ק, סוס"ק סוס"ק, פאע"ל... ונקו"כ שם... כ"ח, דפי' פשי"ך כשפ"ס פוא בנ"ד לחזקה מנא אזעלען לחומרא אב"ד בשלש ספיקות אזעלען לקולא, ודפי' פריש"א ע"ס שפוא מנגד לחזקה ע"מא אזעלען לקולא.

אֲתַדַּע לְךָ עוֹד דֵּהָא סַפְקָא סַפְקָא
עֲדִיין כְּרוּב וְאִפְשֵׁר דְּאֵלִים הִתְרוּ יוֹתֵר
מְרוּב דֵּהָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְגַבֵּי יוֹחֲסִין פְּסִיל
בְּחַד רֹבָא וּמִכְשֵׁר סַפְקָא וְכִיּוֹן שְׁכָן
כִּי הֵיכִי דְאִזְלִינָן בְּתֵר רֹבָא לְהִתִּיר בְּכָל
אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה וְאִפִּילוּ בְּדֵאִיתְחֻזְקָא אִיסוּר
כְּגוֹן חֲתִיכָת אִיסוּר שְׁנַתְעַרְב בְּשִׁתִּים שֶׁל
הִתֵּר הוּא הַדִּין בְּתֵרִי סְפִיקֵי דְשֵׁרִיא וְאִפִּי
בְּדֵאִיתְחֻז' אִיסוּרָא.

וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי מִדְּרַב הוֹנָא דְאִמֵּר בְּפִרְקָא
קָמָא דְחוּלִין בְּדַק סְכִין וְשַׁחַט בַּהּ וְנִמְצָאָת
פְּגוּמָה הֵרִי זֹו אִסוּרָה דְאִמֵּר בְּעוֹר נִפְגְּמָה
וְאִמְרִינָן הֵתָם דְּעוֹבְדָא הוּוּ דְשַׁחַט תְּרִיסֵר
חִיּוּתָא וְנִמְצָא סְכִין פְּגוּמָה וְאַתָּא קָמִיה
דְּרַב יוֹסֵף וְאִסֵּר וְשִׁילִינָן הֵתָם כְּמֵאן
אִילִימָא כְּרַב הוֹנָא וְאִפִּילוּ בְּקִמִּיתָא. וּמִינָה
שְׁמַעִינָן דְּאֵע"ג דְּבְקִמִּיתָא אִיכָא סַפְקָא סַפְקָא
סַפְקָא בְּדְקִמִּיתָא סַפְקָא בְּבִתְרִיתָא וְאִם תְּמַצָּא
לוֹמֵר בְּקִמִּיתָא כְּרַב הוֹנָא מִשׁוּם דְּאִזִּיל
לְטַעֲמִיה דְאִמֵּר בַּהֲמָה בְּחִיָּה בְּאִיסוּר עוֹמְדָת
עַד שִׁוְדַּע לְךָ וְדֵאִי שְׁנִשְׁחַטָה וְאִפִּילוּ
שְׁבֵר בַּהּ עֲצָמוֹת.

ספק

חזקה בכל נשאר בחזקת שלטא נשתנה עד שיתברר שחל בו שינוי

חזקת האשלי: המחזיקים לא פשתנתה או פשתנתה בזמן פכי מאוחר פאפשרי
חזקת הפלכה: במקום שאין חזקת האשלי הפלכה נשארת כמות שפיתה עד אתה
תרתו לריאותא: המחזיק מנעז לחזקת האשלי בלירוף לחזקת הפלכה מאוחר אבריס עד חזקת האשלי
תירוף אי בחוס' חולין: דוקא ב.חסר ואתאי - ריאותא פבאפ במשך פזמן
תירוף ב: אפ" בריאותא פבאפ כאחת כל שאיננה באשלי אחר ויש גס תל"י ודאית
תירוף ג: אפ" בריאותא פבאפ כאחת ופוא באשלי אחר כל שאין פרבה לידין לפרקל

רובא דליתיה קמן סומכיס שכל דבר פוא כמו שרע"ל לפיות עד שיתברר שפוא שונה

מיצוט שאינו מלוי: רבי מאיר - חייבים לבדוק מפ"ת במקום שאפשר, חכמים (תוס') אי"ל לבדוק
מיצוט פמלוי: רבי מאיר כנ"ל, חכמים - חייבים לבדוק מדרבנן במקום שאפשר
כשפרוב מנעז לחזקה: ר"נ - סמוך מוצאא לחזקה, חכמים (תוס') מוצאא כמאן דליתיה ורובא עד"ל

רובא דאיתיה קמן כל דפריש מרובא פריש אס פריש ממיטא (ע"י נכרי, קאן, חזו"א - ע"י מי שאינו נאמן)

כל קבוצה כמחלפה עד מחלפה דמי - כשיש מקור ברור של איסור
כשלא נודע על פאיסור עד שפירש: ר"ן - אנלען בתר רובא, רא"ה - כמחלפה עד מחלפה דמי
קבוצה דרבנן: איסור שאינו מתבטל מדרבנן שנתערב דין כל פתערובת כמחלפה עד מחלפה
נאבד אי בדבריס חשובים, פותרו פשאר שנים שנים (רמ"א - אבד לא כולם בבית אחת)
בדבר שיש לו מתירין: ר"י (שו"ע) - מותר, רשב"א (רמ"א) - איסור
פירשו מקלות או כולן מילא: ר"ת - אנלען בתר רובא, תוס' - איסור גזירה אסא קבוצה
(ובאשלי גס חתיכות שאינו ראויים לפתכבד אסורות)
לא נודע על פאיסור עד שפירש: אנלען בתר רובא

ספק ספיקא ספק אס יש בכלל ספק רמב"ם - ספיקא דרבנן רשב"א - רוב לידין לפרקל או שאינו בכלל ספק

ספק ספיקא בתערובת: ע"ז שנתערב ברוב פיתר ונפל אי פתערובת לרוב פיתר: מותר (תוס' - בזא"ז)
איסור שפוא דבר חשוב שנתערב ברוב פיתר ונפל אי לרוב פיתר: תוס' - מותר בזא"ז,
רמב"ם (שו"ע) איסור (ש"ך - בדבר מאכל/ רדב"ז - בכל דבר חשוב)
כנ"ל ונפל אי פתערובת פשני"ה לרוב פיתר: מותר (רמ"א - בזא"ז)
קבוצה דאורייתא שנתערב ברוב פיתר: ר"י (שו"ע) - מותר, רשב"א (רמ"א) - איסור
דבר שיש לו מתירין שנתערב ונפל לרוב פיתר: ר"י (שו"ע) - מותר, רשב"א (רמ"א) - איסור

ספק אחד באשלי וספק אי בתערובת: בספיקא דאורייתא איסור לכ"ע
בספק פותר מפ"ת ואיסור מדרבנן: ר"י (שו"ע) איסור, רשב"א (רמ"א) מותר

ספק ספיקא באשלי: כשאינו מתהפך: ש"ך - איסור אפי"כ יש סבה לפתחיה מלך אחד
כשפסק פראשון נאסר מפ"ת מספק קודם שנתפווה פספק פשני: ר"י - מותר, רשב"א (רמ"א) - איסור
ס"ס במקום חזקת איסור: רשב"א (רמ"א) מותר, ש"ך וז"ל - אס אינו סותר לחזקה
של ספיקות כנעז חזקת איסור: ש"ך - מותר, ט"ז - איסור
ס"ס כשאפשר לברר: רא"ש (רמ"א בפס"מ או באיסור שפוא משום חומרא) - אי"ל לברר,
רשב"א (שו"ע, רמ"א באיסורים שגם מאיקר פדין ואין פפסד מרובף)
ע"ב: אס אי"ל לברר את שני הפסיקות אי"ל לברר אחד
ס"ס באיסור שיש לו מתירין: ר"י (שו"ע) - מותר, רשב"א (רמ"א) - איסור